

บทความการเลี้ยงปลาสด

ปลาสดหรือปลาไบไม้ม ปลาพื้นบ้านของประเทศไทยมีแหล่งกำเนิดอยู่ในที่ลุ่มภาคกลาง เป็นปลาที่นิยมบริโภคเนื่องจากมีรสชาติดี เนื้ออร่อย เป็นผลผลิตที่ตลาดต้องการสูง สามารถนำมาประกอบอาหารทั้งในรูปสด และทำเก็บตากแห้ง ซึ่งปลาสดตากแห้งเป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปลาสดสามารถเลี้ยงได้ในพื้นที่ดินพรุทางภาคใต้ในเขตจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวก็สามารถใช้เป็นที่เลี้ยงปลาสดได้ เพราะปลาสดเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย ทนต่อความเป็นกรด และน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนน้อยได้ดี มีห่วงโซ่อาหารสั้นคือ กินแพลงก์ตอนเป็นอาหาร ต้นทุนการผลิตต่ำ โดยจะเลี้ยงอยู่ในนา, เรียกแปลงนาปลาสดหรือล้อมปลาสด

การเพาะพันธุ์ปลา

ปลาสดสามารถผสมพันธุ์และวางไข่ได้เมื่อมีอายุ 7 เดือน ขนาดโตเต็มที่โดยเฉลี่ยจะมีขนาดตัวยาวประมาณ 6-7 นิ้ว หนัก 130-400 กรัม ปลาสดจะเริ่มวางไข่ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม หรือในฤดูฝน แม่ปลาตัวหนึ่ง ๆ จะสามารถวางไข่ได้หลายครั้ง แต่แต่ละครั้งจะได้ปริมาณไข่ประมาณ 4,000-10,000 ฟอง ในฤดูวางไข่ ท้องแม่ปลาจะอูมโปงออกมาทั้งสองข้าง ลักษณะของไข่ปลาสดมีสีเหลือง ควรจัดที่ให้ปลาสดวางไข่ภายในเดือนมีนาคม โดยหลังที่ได้กำจัดศัตรูปลาระบายน้ำเข้า และปล่อยพันธุ์ปลาลงบ่อแล้ว น้ำลึกประมาณ 20-30 เซนติเมตร ควรปลูกผักบุ้งรอบบริเวณชายบ่อ ปลาสดจะเข้าไปก่อกองคางไข่ และลูกปลาวัยอ่อนจะสามารถเลี้ยงตัวหลบหลีกศัตรูตามบริเวณชานบ่อนี้ได้

1. ระบายน้ำเข้าบ่อผ่านตะแกรงที่มีช่องตาขนาด 1 มิลลิกรัมจนท่วมชานบ่อ โดยรอบ ให้มีระดับสูง 20-30 เซนติเมตร ปลาจะเข้าไปก่อกองคางไข่มากขึ้นอาณาเขตบ่อก็จะกว้างขวางกว่าเดิมเป็นการเพิ่มที่วางไข่ และที่เลี้ยงตัวลูกปลามากขึ้น
2. สาดปุ๋ยมูลโคและมูลกระบือแห้งบนบริเวณชานบ่อที่ไข่น้ำท่วมขึ้นมาใหม่ จะทำให้เกิดไรน้ำและผักบนชานบ่อเจริญงอกงามขึ้นอีกด้วย
3. ปล่อยให้ผักขึ้นรกในบริเวณชานบ่อ ผักเหล่านี้ปลาสดจะเข้าไปก่อกองคางไข่ และเป็นกำบังหลบหลีกศัตรูของลูกปลาในวัยอ่อนจนกว่าจะแข็งแรงอดตัวรอดได้

การวางไข่ ก่อนปลาสดจะวางไข่ ปลาตัวผู้จะเป็นฝ่ายเตรียมการเลือกสถานที่ และก่อกองคางซึ่งเป็นฟองน้ำละลายไว้ในระหว่างต้นผักบุ้งโปร่งไม่หนาที่เบียดไป ปกติปลาสดตัวเมียจะชอบวางไข่ในที่ร่มมากกว่ากลางแจ้งเมื่อเตรียมหอดเสร็จแล้ว ปลาจะเริ่มผสมพันธุ์กัน โดยตัวผู้จะเริ่มไล่ค้อนตัวเมียเข้าได้บริเวณหอด และรัดท้องตัวเมียให้ไข่ออกแล้วปล่อยน้ำเชื้อเข้าผสมกันไข่ จากนั้นปลาตัวผู้จะอมไข่เข้าใต้หอด ไข่จะลอยคิออยู่ที่หอด นอกจากการเพาะพันธุ์ปลาสดในบ่อแล้ว

ยังสามารถเพาะในถังทรงกลมได้อีกด้วย

วิธีการเตรียมบ่อ

การใส่ปูนขาว บ่อที่ขุดใหม่โดยทั่วไปแล้ว ดินมักจะมีสภาพเป็นกรด ควรใช้ปูนขาวโดยให้ทั่วบ่อ 1 กิโลกรัม ต่อเนื้อที่ 10 ตารางเมตร เพื่อแก้ความเป็นกรดของดินให้เจือจาง ถ้าเป็นบ่อเก่าที่ไม่เคยใช้เลี้ยงปลา ควรกำจัดวัชพืชต่าง หากบ่อตื้นเงินไม่เหมาะแก่การเลี้ยงปลาควรสูบน้ำออกลอกเลนและตกแต่งพื้นบ่อให้มั่นคงแข็งแรง แล้วตากบ่อให้แห้งประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อให้แสงแดดช่วยฆ่าและกำจัดเชื้อโรคต่าง ๆ

ก่อนจะปล่อยพันธุ์ปลาลงเลี้ยง ควรใช้โล่ดินฆ่าศัตรูต่าง ๆ ของปลาในบ่อให้หมดสิ้นเสียก่อน โดยใช้โล่ดินสดหนัก 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 100 ลูกบาศก์เมตร ทบโล่ดินให้ละเอียดแช่น้ำไว้ โล่ดินสดหนัก 3 กิโลกรัม ใช้น้ำประมาณ 2 ปีบ ขย้าเอาน้ำใส่ขาวออกหลาย ๆ ครั้งจนหมด แล้วนำไปสาธให้ทั่ว ๆ บ่อ ปลาต่างๆ ที่เป็นศัตรูจะเริ่มตายหลังจากที่ใส่โล่ดินลงไปประมาณ 30 นาที จากนั้นจะตายต่อไป จนหมดบ่อ แล้วปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 7-8 วัน เพื่อให้พิษของโล่ดินสลายตัวหมดเสียก่อน จึงนำพันธุ์ปลาสลิดปล่อยลงเลี้ยงต่อไป



- ข้อมูลจากกรมประมง

ไพศาลพันธุ์ปลา เลขที่ 17 ซอย สุวินทวงศ์ 36 ถนนสุวินทวงศ์ แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทร : 0-2347-3208 แฟกซ์ : 0-2347-3209 มือถือ 08-1934-7446

E-Mail : phaisarnpanpa@hotmail.com